

Varför är det så viktigt med demokrati?

Ludvig Beckman, statsvetare vid Stockholms universitet

Vad är demokrati?

Många som bor i diktaturer vill inget hellre än att bo i en demokrati. I Sverige var det många som kämpade för demokrati under 1800-talet. Då var det ett fåtal rika män som styrde landet. Men varför är det så viktigt med demokrati? Varför bry sig om att vi lever i ett land där alla får vara med och bestämma? Varför är det bättre om alla kan delta i allmänna val och uttrycka sig fritt?

Demokrati är ett sätt att låta många vara med att bestämma. Alternativet är en diktatur som styrs av ett enda parti eller en ledare (diktatur). I en diktatur är det några få som bestämmer. Valet mellan demokrati och diktatur är viktig för alla som bor i ett land. Det har betydelse för:

- ▲ Stabilitet och fred
- ▲ Rättvisa, frihet och välbefinnande i samhället
- ▲ Respekt för alla människors lika värde

Demokrati för stabilitet och fred

Under alla tider har människor haft olika politiska åsikter. Det finns alltid oenighet om vilken politik som är bäst. I en diktatur får man inte ha olika åsikter. Där ska ett enda parti eller en enda ledare bestämma allt. Där blir våld och inte samtal ett sätt att lösa konflikter. Människor tvingas att göra uppror.

Under den arabiska våren 2011 uppstod stora folkliga protester mot den politiska makten i Tunisien, Egypten, Syrien och Libyen. Inget av dessa länder var demokratier. I en demokrati kan invånarna uttrycka sina åsikter och påverka politiken på fredligt sätt. Demokratien är viktig därför att den skapar ett mer fredligt och stabilt samhälle. Risken för våld är mindre i en demokrati.

Demokrati för rättvisa, frihet och välbefinnande

Alla människor behöver mat, bostad, utbildning och sjukvård. Människor vill inte vara rädda för att utsättas för våld eller förföljelse på grund av vem man är eller hur man ser ut. Alla vill leva i ett samhälle där man kan leva ett gott liv och behandlas rättvist.

I en diktatur får man inte ha olika åsikter. Där blir våld och inte samtal ett sätt att lösa konflikter. Foto: Mihajlo Maricic/ Mostphotos.

Men demokratier är inte perfekta. Det finns orättvisor i demokratier och människor som är fattiga. Men om alla får vara med att bestämma är det mer troligt att hänsyn tas till allas intressen. Därför är demokratin bättre för alla. De som beslutar måste anpassa sig efter vad väljarna tycker. Demokratiskt valda ledare kan inte göra precis som de vill. I en demokrati går det inte att helt strunta i invånarnas behov.

I demokratiska länder inträffar nästan aldrig svältkatastrofer. Även fattiga länder lyckas bättre med att skydda befolkningen från massvält om de är demokratier. Trycket på makthavarna att ta hänsyn till invånarnas behov och åsikter är större i demokratier än i diktaturer. Ett annat exempel är tortyr. I demokratier är det mer ovanligt med tortyr. Invånarna har större möjligheter att protestera mot och påverka hur polis och andra

myndigheter agerar. Demokrati är helt enkelt viktigt därför att livet blir bättre och friare för invånarna.

Demokrati för ett jämlikt samhälle

Människor vill bli behandlade som jämlikar. Om jag får rösta och vara med och bestämma, och du samtidigt inte får det, behandlas vi inte som jämlikar. I dag utgår vi från att alla i ett samhälle bör behandlas som jämlikar. Alla bör ha samma rättigheter.

Demokrati bygger på respekten för alla människors lika värde. Alla ska ha samma rättigheter till politiskt deltagande och inflytande. Demokrati innebär att alla är jämlikar och har samma rättigheter. Det är annorlunda i länder där en del inte får vara med i politiken på samma villkor. Förr fick fattiga och kvinnor inte rösta i Sverige. Svarta medborgare i USA:s sydstater fick inte rösta. I ett odemokratiskt samhälle är några mindre värda än andra. Demokrati är viktigt för att det råder respekt för allas lika värde.

Demokrati är troligen den enda modellen för politiska beslut som alla kan acceptera. Foto: Sten-Åke Stenberg/Mostphotos.

Demokrati: Arbete pågår överallt

Demokratin är inte fullständig i något samhälle på jorden. I många länder har demokratin försvagats under senare år. Många andra

länder är fortfarande inte alls demokratier. Men skälen för mer demokrati är starka. Demokrati är troligen den enda modellen för politiska beslut som alla kan acceptera. Det finns brister i demokratin. Men demokratin kan lära av misstag och kan bygga ett bättre samhälle på fredlig grund.

Sammanfattningsvis finns det tre starka skäl för demokrati: (i) stabilitet och fred, (ii) välstånd, frihet och rättvisa, samt (iii) respekt för allas lika värde. Men hur ser det ut i världens demokratier när det gäller de tre viktiga skälen för demokrati?

Diskussionsfrågor

▲ En del länder är inte demokratier. Men de har ändå varit framgångsrika i att skapa välstånd för de egna invånarna. Kina är ett exempel. Kinesernas välstånd och levnadsstandard har ökat enormt på kort tid. Stämmer det därför att demokrati är viktigt för välstånd och ett gott liv? En annan fråga är om det vore bättre om Kina var en demokrati eller inte?

▲ När coronapandemin drabbade världen 2020 blev demokratin sämre i många länder. Rörelsefriheten begränsades, demonstrationer förbjöds och allmänna val sköts upp. Var det rätt eller fel att begränsa demokratin på detta sätt? Vad säger det oss om att demokratin är det bästa styrelseskicket för att skydda de egna invånarna?

▲ I en demokrati har inte alla rösträtt. Barn och ungdomar får inte rösta i allmänna val. I de flesta länder får inte heller den som inte är medborgare rösta i parlamentsvalet. Är dessa begränsningar acceptabla i en demokrati eller inte?

